

تلنگر

سمیه افشین فر

سه‌م اندک معلولان از رسانه‌ها

شکی نیست که رشد و گسترش روزافزون رسانه‌ها امروزه یکی از ارکان توسعه در هر کشوری به شمار می‌رود. هنوز کثرت رسانه‌ها یکی از شاخص‌های توسعه یافتگی است چرا که رسانه‌ها در شکل‌گیری و شکل‌دهی به افکار عمومی قدرتی انکارناپذیر و تأثیری عمیق دارند. رسانه‌ها اعم از مکتوب و غیرمکتوب می‌توانند در باور و درک مخاطب تأثیری بلند مدت ایجاد کنند. از سویی دیگر در جوامع مختلف بخصوص کشورهای در حال توسعه با افزایش روزافزون تعداد افراد دارای معلولیت مواجه هستیم که این مسأله لزوم توجه به موضوع حقوق افراد دارای معلولیت به‌عنوان یکی از بزرگترین چالش‌های جوامع امروزی را می‌طلبد و بنابراین جامعه افراد دارای معلولیت باید از رسانه‌ها سهمی داشته باشند. اما برآستی سهم افراد دارای معلولیت در رسانه‌ها چه قدر است؟ چه تعداد از رسانه‌های مکتوب و غیر مکتوب صفحات و بخش‌های ویژه‌ای را برای افراد دارای معلولیت اختصاص داده‌اند؟ متأسفانه جواب پرسش‌های فوق ناامیدکننده است معلولان برای نشان دادن توانایی‌های خود تریبون‌های زیادی ندارند. متأسفانه هنوز در فیلم‌ها و سریال‌های رسانه ملی معلولیت، تاوان گناه نمایش داده می‌شود، هنوز در بسیاری از اخبار خبرگزاری‌ها و روزنامه‌ها خبرهای مرتبط با معلولیت همراه با نگاهی توأم با ترحم منتشر می‌شود تا خوانندگان بیشتری را جذب کند و متأسفانه بیشتر خبرها و گزارش‌های مرتبط با موضوع معلولیت در رسانه‌های کشورمان به جای القای توانایی و تلاش این افراد برای دسترسی به فرصت‌های برابر تنها حس ناتوانی را القا می‌کنند و نکته هزاران بار تأسف‌برانگیزتر اینکه نگاه غالب در رسانه‌ها نگاهی «مناسبتی» است و برخورد‌های مناسبتی با معلولیت یکی از زشت‌ترین حالت‌ها از بازنمایی واقعیت‌های جامعه معلولان است. این همان نگاهی است که باعث می‌شود تا خبرنگاران حوزه اجتماعی تنها در مناسبت‌های خاصی مثل روز جهانی معلولان یا روز ناشنوایان نابینایان و... به سراغ این افراد بروند و صفحات رسانه‌هایشان را پر کنند از مشکلات این افراد....

نمی‌دانم مسابقات پارالمپیک ریو را تعقیب می‌کردید یا نه اما در زمان افتتاحیه این بازی‌ها مشعل بازی از دست فرد دارای معلولیت حمل‌کننده آن افتاد و صحنه‌ای زیبا خلق شد که تصویر آن هنوز در ذهن بسیاری از افراد ماندگار شد بعد از افتادن مشعل، همه افراد حاضر در استادیوم یکصدا شروع به تشویق فرد معلول و دست زدن برای او کردند و او بدون اینکه از خجالت آب شود با احساس ناتوانی کند از جایش بلند شد مشعل را برداشت و به راهش ادامه داد. این تصویری است که امروز از معلولیت در دنیا ساخته شده است؛ معلولیت دیگر مساوی با ناتوانی و ضعف و عجز و درماندگی نیست. نگاه به معلولیت در دنیا نگاهی توأم با احترام و تأیید است نه ترحم و انکار. به نظر می‌رسد که رسانه‌ها مختلف باید سهم قابل توجهی را به افراد دارای معلولیت اختصاص دهند تا بتوانیم زمینه ورود معلولان به زندگی عادی را تسهیل کنیم ما نه فقط در برنامه‌های خاص معلولان که در آثار عمومی رسانه‌ای هم باید هم از تولیدات معلولان استفاده کنیم و هم برای معلولان تولید کنیم، قدرت رسانه، قدرت والا و بزرگی است؛ آنچه افراد دارای معلولیت از رسانه انتظار دارند پررئز از القای حس ناتوانی و فرهنگسازی‌ای قوی و کارآمد در زمینه افراد دارای معلولیت است.

گپ

محبوبه مصرقانی

معلولان جزو آمار نیستند

سرشماری نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵ به‌صورت اینترنتی از سوم مهرماه تا سومی مهرماه انجام شد و مرحله میدانی این سرشماری نیز از ۲۸ مهر آغاز و تا ۲۵ آبان ماه ادامه دارد. طبق اعلام سازمان آمار، ثبت نام اینترنتی با استقبال گسترده مردم همراه بوده است. با گذر از تمام هدف گذاری‌های این سازمان در مورد سرشماری سال ۹۵ این سؤال که چرا در پرسشنامه هیچ اشاره‌ای به مسئله معلولیت نشده ذهن معلولان و خیلی از فعالان این حوزه را به خود مشغول کرده است؟

ناهدی السادات بنی‌هاشمی دبیر ستاد سرشماری نفوس و مسکن استفاده از شاخص‌های معلولیت را در پرسشنامه‌های آماری قدیمی دانست و گفت: در دنیا دیگر به بحث معلولیت پرداخته نمی‌شود و از شاخص‌های ناتوانی برای شناسایی و ثبت آماری استفاده نمی‌شود. ناتوانی حوزه‌ای بسیار وسیع‌تر و جامع‌تر از معلولیت است و گنجاندن سؤالات در این بازه عملاً در پرسش‌های آماری غیر ممکن است. همچنین با توجه به رویکرد جدید سازمان آمار برای استفاده از داده‌های ثبتی برای به‌دست آوردن داده‌های مربوط به ناتوانی افراد باید روی سامانه معلولان کار شود. ما آماده همکاری با سازمان بهزیستی در مورد این سامانه برای استانداردسازی پرسشنامه‌ها و سؤالات هستیم. منظور از داده‌های ثبتی، داده‌هایی هستند که در هنگام انجام فعالیت‌های عینی، واقعی و جاری در سازمان‌ها و با استفاده از فرم‌ها، اسناد و مدارک جاری در داخل سازمان‌ها ثبت می‌شوند.

با توجه به این موضوع سؤالات پرسشنامه سرشماری نفوس و مسکن سال ۹۵ بر خلاف سرشماری‌های گذشته تنظیم شده است. رویکرد سازمان آمار در سال‌های اخیر استفاده از داده‌های ثبتی است و این فقط مربوط به بحث معلولیت نیست. دبیر ستاد سرشماری نفوس و مسکن با اشاره به آمار معلولان در کشور ادامه داد: بر اساس سرشماری سال ۹۰ از جمعیت ۷۵ میلیون و ۱۴۹ هزار و ۶۶۹ نفری آن سال حدود یک میلیون مدیرکل توانمندسازی سازمان بهزیستی کشور آمار درصدم معلولیت، موجود در بانک اطلاعاتی بهزیستی کشور واقعی نیست و نیاز به پایش و بروزرسانی دارد. هم‌اکنون اطلاعات یک میلیون و ۲۵۰ هزار نفر معلول در بانک اطلاعاتی بهزیستی کشور ثبت شده است که این افراد از خدمات مستمری‌ها غیرمستمر بهزیستی کشور بهره‌مند هستند.

در سرشماری سال نود، ۹۸ هزار و ۹۷۷ نفر نابینا، ۹۹ هزار و ۶۰۲ نفر ناشنوا، ۱۳۶ هزار و ۸۲۹ نفر دارای اختلال در گفتار و صدا شناسایی شدند که در مجموع ۳۳۵ هزار و ۴۰۸ نفر را تشکیل می‌دهند، همچنین مجموع افراد دچار قطع یا نقص در دست و پا، قطع و نقص در تنه و اختلالات ذهنی، یک میلیون و ۱۶۶ هزار و ۲۸۲ نفر هستند.

به‌طور مثال می‌دانید که نارسایی شنوایی نوزاد یا کودک هر چه سریع‌تر تشخیص داده شود فرصت‌های درمانی بیشتری برای کودک فراهم می‌گردد. گاه والدین تا سنین ۵ یا ۶ سالگی متوجه ناشنوایی بچه نمی‌شوند که برای تشخیص به‌هنگام نیازمند فرایندهای غربالگری هستیم که زمانبر و هزینه‌بر است و برای سیگنالگیری نیاز به نیروی متخصص این حوزه داریم، با پژوهش انجام شده در این شرکت می‌توان غربالگری شنوایی را بر اساس صدای گریه کودک انجام داد بدین ترتیب که با گرفتن سیگنال گریه کودک و پردازش آن می‌توان گفت شنوایی کودک طبیعی است یا به بررسی‌های دقیق‌تری نیاز دارد.

مشکل دیگری که البته شیوع آن تنها به کم‌شنوایان و ناشنوایان بر نمی‌گردد بلکه بسیاری از افراد با آن دست به‌گریبندند، صدای وزوز گوش (tinnitus) است. تینیتوس به احساس شنیدن صوت گفته می‌شود بدون آنکه منشأیی برای صوت وجود

داشته باشد. گاه وزوز گوش چنان آزاردهنده است که زندگی فرد را مختل می‌کند حتی خواب خوب را از او می‌گیرد، فرد را دچار مشکلات روانی می‌سازد و در موارد حاد به خودکشی می‌کشاند. وی در مورد استفاده ناشنوایان از این سیستم می‌افزاید: «شنیدن این صدا ربطی به شنوایی ندارد و در مورد ناشنوایان هم اتفاق می‌افتد. تینیتوس وقتی سکوت جدی‌تر می‌شود آزاردهنده‌تر است. به طور کلی مبتلایان به وزوز گوش، در طول روز خیلی اذیت نمی‌شوند اما در شب که صداهای محیطی کم می‌شوند

بیشتر متوجه صدای وزوز گوش خود می‌شوند. این مشکل در دنیا هم تا به حال پاسخ کاملی برای درمان نگرفته است. مقالات علمی می‌گویند هر درصدی که از این مشکل کاسته شود به بیمار کمک شده است. مهندس سمیرا کوشکستانی ادامه می‌دهد: ما با هدف به‌کارگیری دانش مهندسی الکترونیک در سیستم طراحی شده سعی در کاهش اثرات آزاردهنده این بیماری داریم.

در سیستمی که ما ارائه کرده ایم، مزیت عمده نوآوری در تحریک الکترونیک است. زیرا در سایر نقاط دنیا پیش‌تر در بخش تحریک آکوستیک، در این باره می‌گویند: فعالیت‌های ما در شرکت در حوزه تشخیص و درمان نارسایی‌های شنوایی متمرکز است.

عکس: ایران اسپید

با تلاش محققان وطنی در ساخت سیستم کاشت حلزون شنوایی صورت گرفت

امیدی نو برای کودکان ناشنوا

راضیه‌کیاری

شنوایی موهبتی الهی است و نشنیدن دردی اجتماعی. دردی که قرار از بسیاری ربوده است. شاید نقطه شروع هر حرکت اجتماعی، علمی یا... برای همونعان دردمند حسن مشترک همدردی باشد، حسن کاستن از درد هموطنی و خانوادگی که با مشکلی دست و پنجه نرم می‌کنند.

■ کاشت حلزون شنوایی با فناوری داخلی

ساخت دستگاه بیرونی سیستم کاشت حلزون شنوایی به دست محققان کشورمان گامی بلند است در جهت توانمندسازی کسانی که از معلولیتی پنهان و خاموش رنج می‌برند. این سیستم به‌تازگی توسط جمعی از محققان ساخته شده و مراحل تجاری‌سازی خود را طی می‌کند. دکتر محمد فرهادی، وزیر علوم، تحقیقات و فناوری و مسئول طرح کاشت حلزون شنوایی درباره مراحل تولید این سیستم می‌گوید: بررسی‌ها نشان می‌دهد که متأسفانه آمار ناشنوایی و کم‌شنوایی کاهش نمی‌یابد بلکه با وجود پیشرفت‌های علمی و افزایش آگاهی مردم، این آمار در دنیا در حال افزایش است؛ بی‌شک فردی باید در این زمینه برای آینده بشریت کاری کرد. وی ادامه داد: این مسأله در زمینه‌های اجتماعی و اقتصادی هم بسیار تأثیرگذار است. بی‌شک فردی که با ناشنوایی بزرگ می‌شود اطرافیان خود را هم درگیر مشکلاتش می‌کند. اما اگر این معلولیت اصلاح شود، از نظر

روانی، اجتماعی و اقتصادی هم اثرات مفیدی بر خود فرد و اجتماع خواهد داشت. وزیر علوم می‌افزاید: در حال حاضر حدود ۲۵ سال است که کاشت حلزون شنوایی در ایران انجام می‌شود و در مواردی که ناشنوایی موقوع و در کودکی تشخیص داده شده باشد و عمل کاشت حلزون شنوایی روی فرد انجام شده باشد، آنان به افرادی مفید و مؤثر در جامعه تبدیل می‌شوند. وی ادامه می‌دهد: هر ساله حدود ۲۵۰۰ نفر با مشکلات شنوایی در کشور ما به دنیا می‌آیند که بیش از یک هزار نفر کاندیدای کاشت حلزون شنوایی هستند. دکتر فرهادی می‌افزاید: این سیستم دو قسمت دارد قسمت اول آن توسط جراحان در داخل گوش کاشته می‌شود و یک قسمت نیز در بیرون از گوش قرار می‌گیرد که بسیار پیچیده‌تر، حساس‌تر و ظریف‌تر است. در حقیقت گوش درونی، خارج از بدن قرار می‌گیرد. این متخصص گوش و حلق و بینی در ادامه خاطرنشان می‌کند: کاشت حلزون شنوایی یک سیستم فناوریانه پیشرفته است که قیمت اصلی آن بسیار بالاست. از این رو حدود ۱۸

دکتر ساجدی

سال پیش به فکر بومی‌سازی دستگاه نمونه خارجی افتادیم. در آن زمان، نمونه اولیه‌هایی که ساخته شد بزرگ و حمل آن برای فرد ناشنوا سخت بود. دکتر حامد ساجدی رئیس هیأت مدیره شرکت سازنده این دستگاه نیز ضمن تشریح فرآیند آغاز و ادامه این طرح گفت: این طرح ۱۸ سال پیش از دانشگاه امیرکبیر کلید خورد و دکتر فرهادی و دکتر معتمدی به‌عنوان استادان راهنما و سپس از آن به‌عنوان مشاور تحقیقات آتی نقش بسیار تأثیرگذاری در به‌ثمرنشستن آن داشتند. از سال ۸۳ و پس از دستیابی به نسخه سخت‌افزاری با ابعاد بزرگ، به دلایل گوناگون فعالیت این طرح متوقف شد تا سال ۹۲ که کار تجاری‌سازی این محصول را شروع

مهندس کوشکستانی

کردیم و تیمی از دانش آموختگان حوزه مهندسی برق، الکترونیک، مخابرات، مهندسی پزشکی، رایانه و کارآزمودگان حوزه بالینی و کلینیکی با شناسایی نیاز مخاطبین این حوزه و پیرایش‌های روز دنیا با سایر نمونه‌های خارجی قابل تست‌های بالینی سیستم موفقیت‌آمیز بود. نهایتاً امسال ویرایش نهایی بخش بیرونی سیستم کاشت حلزون شنوایی آماده شد. این سیستم با داشتن فناوری روز دنیا با سایر نمونه‌های خارجی قابل رقابت است و در داخل کشور به‌عنوان یک اختراع ثبت شده است.

استاد دانشگاه امیرکبیر ادامه می‌دهد: ما توانستیم با طراحی داخلی، این محصول را با ۴۰ درصد قیمت مشابه نمونه خارجی آن روانه بازار کنیم که البته این قیمت هنوز هم

دکتر فرهادی

قابل تعدیل است و به‌طور حتم با تولید انبوه و سرشکن شدن هزینه‌ها، کاهش خواهد یافت. دکتر ساجدی می‌افزاید: همکاران من معتقدند هر روز که کار ما به تعویق بیفتد، شاید یک یا دو نفر تا بد ناشنوا باقی بمانند و این بار مسئولیت ما را سنگین‌تر می‌کند.

■ غربالگری شنوایی بر اساس صدای گریه

محققان این شرکت دانش بنیان، در تشخیص به‌موقع ناشنوایی هم به موفقیت‌هایی دست یافته‌اند. مهندس سمیرا کوشکستانی مدیرعامل شرکت در این باره می‌گویند: فعالیت‌های ما در شرکت در حوزه تشخیص و درمان نارسایی‌های شنوایی متمرکز است.

روباتی که دنیا را برای نابینایان به تصویر می‌کشد

خبر

عکس: یازدا

اشیا و موانعی را که بر سر راه افراد نابینا قرار دارد، با یک الگوریتم و با استفاده از یک کمربند لرزشی روی پوست شکم نابینا در ابعاد کوچک شده، ترسیم می‌کند تا فرد بتواند این اشیا را تصور کند. زهره وند خاطر نشان کرد: البته کار کردن و تسلط بر عملکرد این روبات، نیازمند تمرین یکی دو روز است که شخص نابینا بتواند فاصله و حدود جایگیری و همچنین ابعاد و اندازه واقعی اشیایی را که تصویر آنها روی پوست او کشیده می‌شود، به درستی تشخیص دهد. به گفته وی، برای تمرین نابینایان متقاضی استفاده از روبات می‌شود. در این زمینه آزمایشگاهی تهیه شده و قابل استفاده است. روبات مسیریاب نابینایان در حال حاضر مرحله تولید آزمایشگاهی را پشت سر گذاشته و در صورت حمایت لازم، به تولید صنعتی و مهندسی خواهد رسید. این روبات به‌عنوان یکی از ۱۰ طرح برتر نمایشگاه خلاقیت کنفرانس بین‌المللی روباتیک و مکترونیک (ایکرام) ICROM (پنجم تا هفتم آبان ماه ۹۵) انتخاب و معرفی شد.

«احسان زهره وند» که در ایده‌های منحصر به فرد، روبات مسیریاب نابینایان را طراحی و تولید کرده است، در گفت‌وگو با خبرنگار علمی ایرنا اظهار داشت: حوزه روباتیک طی سال‌های اخیر پیشرفت‌های زیادی داشته و در عرصه‌های فراوانی به انسان‌ها کمک کرده است.

دانش آموخته کارشناسی ارشد مکترونیک دانشگاه آزاد واحد قزوین به هدف‌گذاری قدراسیون بین‌المللی روبات (RoboCup) در حوزه روبات‌های انسان‌نما در اقیانوس ۲۰۰۰ اشاره کرد و گفت: بر اساس این هدف‌گذاری، روبات‌های فوتبالیست باید بتوانند تا سال ۲۰۵۰، برترین تیم فوتبال دنیا و قهرمانان فیفا را با هوش، چابکی، استقامت و ادراک دنیا شکست دهند. به اعتقاد وی، روباتیک مطمئناً اهداف بلندتر و ارزشمندتری را دنبال می‌کند که یکی از مهم‌ترین آنها، کمک به انسان‌ها برای غلبه بر محدودیت‌های فیزیکی یا توانبخشی به افراد ناتوان برای زندگی بهتر است. زهره وند از دوران تحصیل در مقطع کارشناسی به عضویت کمیته روباتیک دانشگاه آزاد اسلامی واحد قزوین در آمد و در لیگ روبات‌های انسان‌نما به فعالیت ادامه داد و در همین زمان، ایده طراحی و ساخت روباتی که بتواند رایگر انسان‌های نابینا باشد، در ذهنش شکل گرفت. وی این ایده را به صورت عملی دنبال کرد و با راهنمایی و همکاری دکتر «علیرضا محمدشهری» مدیر گروه مکترونیک دانشگاه آزاد واحد قزوین موفق به ساخت روبات مسیریاب نابینایان شد.

این پژوهشگر جوان، قابلیت شبیه‌سازی بینایی انسان برای نابینایان را مهم‌ترین ویژگی روبات اختراعی خود عنوان کرد و گفت: انسان‌ها معمولاً زمانی که یک حس خود را از دست می‌دهند، جواس دیگرشان تقویت می‌شود و در مورد افراد نابینا نیز قوه شنوایی یا لامسه آنها اغلب قوی‌تر از انسان‌های بینا است و همین خصوصیت در طراحی روبات مسیریاب نابینایان مورد استفاده قرار گرفت.

وی ادامه داد: این روبات به‌گونه‌ای طراحی شده که محیط اطراف را با دوربین، فیلمبرداری می‌کند و حدود جایگیری

عکس: مهر

رئیس دبیرخانه شورای فرهنگی سازمان بهزیستی کشور گفت: ۱۲ موبک سازمان بهزیستی در مسیر راهپیمایی اربعین به مددجویان اقلام توانبخشی ارائه می‌کنند. حجت‌الاسلام والمسلمین سید مهدی سید محمدی رئیس دبیرخانه شورای فرهنگی سازمان بهزیستی کشور در گفت‌وگو با خبرنگار گروه اجتماعی باشگاه خبرنگاران جوان؛ با اشاره به اقدام‌های این سازمان در پیاده‌روی اربعین امسال، اظهار داشت: در سال‌های گذشته از بین انبوه زائران اربعین حسینی تعدادی از جامعه هدف سازمان بهزیستی مانند سالمندان، کودکان معلول، ناشنوایان و نابینایان مشاهده شده است، به همین منظور برای رفع مشکل این افراد موبک‌هایی در مسیر راهپیمایی اربعین برپا می‌شود. وی افزود: به منظور تعمیر اقلام افراد جامعه هدف سازمان بهزیستی مانند تعمیر ویلچر و کالسکه در مسیر پیاده‌روی اربعین در ۳ استان ایلام، خوزستان و کرمانشاه ۱۲ موبک به کمک ۵۲ مؤسسه خیریه برپا شده است و خدمات توانبخشی را به زائران ارائه می‌دهند. رئیس دبیرخانه شورای فرهنگی سازمان بهزیستی ادامه داد: این موبک‌ها تا نقطه صفر مرزی وجود دارند و اقلام کوچک توانبخشی مانند عصا به زائران اهدا می‌شود، همچنین در این موبک‌ها رابط ناشنوایان نیز وجود دارد که خدمات لازم را به مددجویان ارائه می‌کنند. حجت‌الاسلام والمسلمین سید مهدی سید محمدی گفت: خیرین حاضر در موبک‌های سازمان بهزیستی، افراد نیازمند و گمشدگان را تر متز کم می‌کنند و تمامی این خدمات در ایام اربعین توسط خیرین و مشارکت سازمان‌های خیریه انجام می‌شود. رئیس دبیرخانه شورای فرهنگی سازمان بهزیستی در پاسخ به این سؤال که آیا سازمان